

GARRIGUELLA

El terme municipal de Garriguella s'estén pel sector nord-oriental de la plana de l'Alt Empordà, al punt de contacte amb els contraforts que enllacen la serra de l'Albera amb la serra de Rodes. Es tracta d'un territori accidentat a la seva zona nord-oriental, que sobrepassa els 300 m d'altitud als cims de la serra de la Baga d'en Ferran, al límit amb el terme de Llançà. El sector sud-oest és més pla, lleugerament ondulat a causa de la presència de puigs, com el de la Mala Veïna, proper al límit amb Peralada. La població es divideix en dos barris ben diferenciats: Garriguella Vella (o Garriguella de Baix, o Velles) i Noves (o Garriguella de Dalt). Al nord de la població hi ha l'antic priorat benedictí de Santa Maria del Camp, avui una ermita del segle XVII situada just al costat d'un centre dedicat a la cria i preservació de la tortuga mediterrània.

Per arribar a la localitat cal que ens dirigim cap a Figueres per l'N-II fins a arribar a la sortida que ens indica Figueres centre. En aquest eix de circumval·lació ens dirigim cap a Portbou per la carretera N-260. A pocs quilòmetres, abans d'ascendir cap a la serra de l'Albera, trobem un encreuament que ens porta a la població de Garriguella per la carretera comarcal C-252.

Església de Santa Eulàlia de Noves

DISOSEM DE DIVERSES NOTÍCIES documentals que es poden esmentar en relació amb Santa Eulàlia de Noves. Cap a l'any 844 hi havia algunes cases a Garriguella que es coneixien com a les *Noves* i que tenien a santa Eulàlia com a patrona. Segons un precepte del rei Lotari (982), el monestir de Sant Pere de Rodes tenia possessions a l'anomenada *villa Novas*, que s'associa a Garriguella; aquestes possessions van ser posteriorment confirmades a favor del monestir de Rodes en una butlla del papa Joan XV (990). L'abril del 1084 les germanes Aio i Maria Nosserrat van donar a la canònica agustiniana de Santa Maria de Vilabertran un alou al comtat de Peralada, a la parròquia de *Sancte Eulalie de Noves*. El 1093 es documenta una donació similar, mitjançant la qual Ramon Guillem, Tomàs Sesmundi i Guillem Gaubert van cedir a Vilabertran la possessió d'uns aous situats al territori de la parròquia de Santa Eulàlia de Noves. Apareix també la parròquia en un altre document de l'any 1095 relacionat amb Vilabertran i amb el vescomte Dalmau Berenguer de Rocafort (1095). Més tardà és el testament de Guillem de Vilarrig, de l'any 1208, en el qual es disposen almoines per a Santa Eulàlia de Noves.

L'antiga església de Santa Eulàlia està adossada a l'est de l'actual temple del poble de Noves, obra del segle XVIII. De l'edificació romànica es conserven les tres naus amb què comptava, la central més ampla i alta que les laterals. La capçalera, en canvi, no es conserva, de manera que un mur recte tanca actualment l'edifici a orient. De l'antiga capçalera només es pot observar part d'un mur que tendeix a una secció

Vista interior

Mur exterior

curvilínia al costat sud, de la qual cosa podríem deduir que podria haver tingut tres absis circulars. Les tres naus que formen el temple estan cobertes amb volta de canó i es divideixen en tres trams mitjançant arcs faixons que descarreguen sobre mènsules troncopiramidals invertides a la nau central i sobre impostes que sobresurten de pilars quadrangulars. Les naus es comuniquen mitjançant arcs formers de mig punt, tres a cada costat, que arrenquen d'impostes motllurades; els dos arcs del sector oriental estan cegats. Al costat nord sembla que es va tapiar un possible accés al temple.

Tot i que l'interior de l'edifici ha conservat la seva estructura primitiva, els exteriors han estat molt modificats, i, a més, als murs romànics s'adossen diverses edificacions que en dificulten l'anàlisi i lectura correcta. En tot cas, és perceptible un aparell realitzat a base de maçoneria unida amb morter, disposada amb tendència a formar filades horitzontals. La primitiva església romànica de Santa Eulàlia de Noves és,

en definitiva, un exemple del tipus de construcció romànica monumental de l'Alt Empordà, en contraposició amb edificis més senzills i de nau única. En virtut de les solucions arquitectòniques que s'hi van desenvolupar, així com de la seva tipologia, pot ser datada a principis del segle XI.

Text i fotos: MOM

Bibliografia

AA.VV., 1995, p. 126; ANTICÓ I COMPTA, S., 1986; BADIA I HOMS, J., 1977-1981, II-A, pp. 199-201; BADIA I HOMS, J., 1985; BAIGES I JARDÍ, I. i CASES I LOSCOS, M. L., s.d., doc. II; BOTET I SISÓ, J., 1905-1908; CATALUNYA ROMÀNICA, 1984-1998, IX, pp. 496-497; MARQUÈS I PLANAGUMÀ, J. M., 1984; MARQUÈS I PLANAGUMÀ, J. M., 1995b, p. 37.